

EU: Norge på jumboplass i Europa

Norge er en av Europas verste forurensere, mener EU. Vi kommer svært dårlig ut av en miljøundersøkelse fra European Environmental Agency (EEA) – EUs miljøbyrå. Miljøverndepartementet vil ikke kommentere rapporten.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Rapporten, som hittil ikke har vært offentliggjort, plasserer Norge helt nederst i miljøklassen. 29 land er med i undersøkelsen. Norge kommer på bunn i utslipp av nitrogenoksider, kullos og flyktige organiske forbindelser.

Rapporten baserer seg på tall fra 1990. Men tall fra EMEP viser at Norge fortsatt ligger på bunn i miljøklassen. EMEP er et overvåkningsprogram for luftforurensning under FNs økonomiske kommisjon for Europa.

De norske tallene i rapporten er hovedsakelig utarbeidet av Statens forurensningstilsyn (SFT) og Statistisk sentralbyrå. Gabriel W. Kielland i SFT har vært kontaktperson for EUs miljøbyrå. Han mener at oljeutvinningen er årsaken til at Norge kommer så dårlig ut av undersøkelsen.

Statssekretær Bernt Bull i Miljøverndepartementet ønsker ikke å kommentere rapporten overfor N&M Bulletin.

Bunnplassering

Verst er Norge på utslipp av flyktige organiske forbindelser (NMVOC). De kan inneholde kreftfremkallende stoffer og er med på å danne helseskadelig, bakkenært ozon. De norske utslippene er på 64 kilo per person i året, en klar europarekord. Det er langt opp til Østerrike som er nest verst med 55 kilo.

I de siste årene har de norske utslippene økt ytterligere. Tall fra EMEP viser at utslippene av NMVOC har gått kraftig ned i andre europeiske land. Foruten den store økningen i

Norge, er det bare Irland som har hatt en liten vekst.

Norge har også rekordhøye utslipp av nitrogenoksider (NO_x), som blant annet bidrar til sur nedbør. Vi havner på 27. plass i undersøkelsen. Bare Tsjekkia og Luxembourg slipper ut mer NO_x per innbygger.

Foreløpige tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at det har vært en liten reduksjon i de norske utslippene fra 1990 til 1994. Likevel beholder Norge sin svært dårlige posisjon i Europa. Utslippene har stort sett holdt seg stabile eller gått ned i resten av Europa, viser tall fra EMEP.

I utslipp av karbonmonoksid (kullos) er det bare Luxembourg som forurensmer mer per innbygger enn Norge. Våre utslipp ligger 60 prosent over gjennomsnittet i Europa.

Biltrafikk er den aller viktigste forurensningskilden for kullos, og utslippene har gått noe ned de siste årene på grunn av bedre teknologi og biler som bruker mindre bensin. EMEPs undersøkelse viser at utslippene også har gått ned i de fleste

andre europeiske land.

Små utslipp av SO_2

Utslippene av svoveldioksid (SO_2) er det eneste området der Norge kommer godt ut av undersøkelsen. Her ligger vi på fjerdeplass med et 13 kilo per innbygger, slått av Sveits med syv kilo og Sverige og Østerrike med tolv kilo per innbygger.

De norske utslippene av drivhusgassene karbondioksyd (CO_2) og metan ligger under gjennomsnittet i Europa. Likevel har vi høyere utslipp av metan enn de fleste EU-landene og havner på 19. plass i undersøkelsen. Utslipp av CO_2 per person havner vi på 13. plass. Sannsynligvis vil Norge komme dårligere ut av en undersøkelse basert på tall fra i dag. Utslippene av CO_2 har økt kraftig siden 1990, mens utslippet av metan er noenlunde stabilt.

Neste høst kommer EEA med en ny rapport som baserer seg på tall fra 1994. Denne rapporten skal også inneholde tall på utslipp av miljøgifter.

Kraftig prisfall på solenergi i Norge

side 3

Miljøalternativ var umulig

side 4

Bjørnen helt ufarlig for mennesker

side 5

Haarstad: Vi kan ikke verne alt

side 6

Statsbudsjettet

side 7

Flertall mot Drøbak-bro

side 8

Natur & miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansvarlig redaktør: Jon K. Berg

Redaksjon: Ole P. Pedersen, Jens P. Toldnæs, Audun Garberg.
Boks 2113 Gr.løkka, 0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Elektronisk post:
<red.naturvern@osionett.no>
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40
Direkte: 22 04 4 + 640 (Berg), 641 (Toldnæs), 642 (Pedersen), 644 (Garberg).
Neste utgave: 3.11.1995.

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Abonnement:
kr. 180,-/år (privatpersoner)
kr. 500,-/år (bedrifter).
Produksjon: Gan Grafisk. Trykket på Cyclus, 100% resirkulert papir.

Blader merket
er opplagskontrollert og godkjent av
norsk fagpresse

Tør vi håpe på Gro?

Det må være kjedelig å være miljøvernminister for tiden, med den grå disen som henger over alle regjeringens utspill.

Miljødimensjonen ved statsbudsjettet ble som ventet – ingen store løft, ingen visjoner, ingen spesiell satsing – alt er rolig og stabilt. Det føyer seg inn i en trend. Nettopp forsiktighet og måtehold preger regjeringens miljøpolitikk innen klima, forurensning og naturvern. Den gyldne middelveien, heter det så fint. Men for naturens del er denne veien neppe å trakte etter. Regjeringens stødige kurs betyr mer oljeutvinning, mer bilkjøring, høyere energiforbruk og utilstrekkelig naturvern.

Et typisk eksempel: I Rogaland har fylkesmannen kjempet i år etter år for å redde de unike våtmarksområdene. Jæren, det nasjonale klenodiumet, er i ferd med å forvitres. Det er ikke penger til vern. Og bøndene har satt en kile inn i fredningsprosessen. De frykter at naturvern fører til flere gjess, som igjen vil skade beitene! Landbruksminister Gunhild Øyungen har så langt vært meget lydhør overfor bøndenes klagesang.

Ett lyspunkt i denne miljøpolitisk sett gråtunge høsten, er imidlertid statsministerens nei til Hardangerbro. Dette vanvittige prosjektet har fått rulle og gå i Hordaland fylkeskommune altfor lenge.

Tør vi håpe på at Gros bestemte holdning signaliserer en ny trend? At statsministeren blander seg inn i konfliktsaker som har med miljø å gjøre – og stiller seg på naturens side? Hittil er det Jens Stoltenberg og Kjell Opseth som har fått Gros velsignelse, mens Berntsen har stått igjen som taperen.

Vel. Hvorom allting er, så er denne lederen undertegnedes siste i Natur & Miljø Bulletin, etter tre års virke i Naturvernforbundets redaksjon. La meg få benytte anledningen til å takke inspirerende og hardtarbeidende kolleger, fagavdelingen i Naturvernforbundet, som har servert en stri strøm av gode tips, og ikke minst leserne, for deres oppmerksomhet, reaksjoner og trofasthet. Det har vært en fornøyelse!

Jeg forlater redaktørkrakken i berettiget håp om at bulletinen vil fortsette å være en nødvendig urokråke i landets miljødebatt.

Kanskje det faktisk går an å røkke ved den slappe holdningen til miljøvern i herskende kretser?

jk

Gjestekommentar

Fortetting kan styrkje kollektivtrafikken

Kjell Opseth
Samferdsleminister

I arbeidet for å betre trafikk-miljøet og styrkje kollektivtrafikken må vi vere opptatt av spørsmål som gjeld lokalisering av bustader og arbeidsplassar, utbyggingsmønster og arealbruk. Vi må unngå at storbyane får ei utvikling og ein arealbruk som alt for sterkt fremjar transport med privatbil og dermed svekkjer trafikkgrunnlaget og økonomien for kollektivtrafikken.

Kommunane er ein viktig medspelar og har eit stort ansvar for ei utvikling i fornuftig lei. Eg reknar mellom anna med at **fortetting** i byområde blir vurdert, der det heilt klart ligg til rette for slike tiltak. Utgangspunktet bør vere at slik fortetting skal gjennomførast på ein planmessig, fornuftig og varsam måte. Dette bør mellom anna skje ved at ein legg til grunn dei rikspolitiske retningslinene for areal- og transportplanlegging.

Fortetting kan føre til betre utnytting av infrastrukturen, til dømes dei store investeringane i T-bane og jernbane i Oslo-området. Områda langs dei vestlege banestrekningane og langs Ekeberg-banen, har i ulike samanhengar blitt trekt fram som døme på område der det truleg kan vere aktuelt med fortetting.

«Svigersønnfortetting»

Eg gjer merksam på at eg med fortetting meiner noko meir omfattande og systematisk enn det somme kallar «svigersønnfortetting». Det er tilfelle der «foreldre/svigerforeldre gir den unge generasjon lov til å bygge sin eigen bustad i den store villahagen».

Ser ein på dei lokale kommunevalprogramma og ymse utspel før valkampen kom i gang for fullt, vil ein finne at

fleire av bystyrepertia i Oslo går inn for meir omfattande og planmessig fortetting. Eg kan nemne at Arbeiderpartiet, SV, Kristeleg folkeparti og Høgre trekkjer fram fortetting som eit aktuelt tiltak. Desse partia er sjølv sagt opptatt av at fortetting kan verke som vern mot inngrep i Nordmarka. Men dei legg også – i varierende grad – vekt på at fortetting kan innverke på trafikksituasjonen og miljøtilhøva, og at fortetting kan legge til rette for meir bruk av kollektivtransport.

I sjølve valkampen var fortetting tydeligevis ikkje noko viktig emne. Det skal no – i den politiske kvardagen – bli interessant å sjå om kommunepolitikarane i Oslo tar fram valprogramma og i større grad gjer formuleringar og progampostar på dette punktet om til handling og praktisk politikk.

Kommunane har nøkkelen

Den einskilde kommune må sjølv vurdere arealbruk og kor tett, eller spreidd, folk bør bu. Kommunane må også sjå på det gjensidige samspelet som det er mellom arealbruk og transport. Det kommunane gjer på dette området er viktig. Godt bumiljø er ikkje berre stor bustad og romsleg tomt. Det er for dei fleste meir spørsmål om rein luft og reine gater.

I Samferdselsdepartementet vil vi mellom anna ha eit vake auge til kva ein på kommunalt hald i praksis gjer for å få til ei fornuftig fortetting, der forholda ligg til rette for det og der slik fortetting kan styrkje grunnlaget for miljøvennlig kollektivtransport. Dette er nemleg noko vi i departementet må ta omsyn til når vi skal vurdere framtidig statleg medverknad og statlege løyvingar for å bygge ut infrastrukturen for kollektivtransport, til dømes utbygging av banetransport i Oslo-området.

Kraftig prisfall på solenergi i Norge

For første gang er norsk solenergi like billig som vannkraft. Nå lanseres et nytt norsk energisystem for å ta i bruk solenergien.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Solenergi vil om kort tid konkurrere i pris med vanlige energikilder når det gjelder oppvarming av varmt tappevann, svømmebasseng, bygninger og industriprosesser. Det mener professor John Rekstad ved Universitetet i Oslo.

I Norge i desember

Universitetet har, sammen med GE Plastics og firmaet Solar-Nor, utviklet et nytt solvarmesystem. Systemet presenteres

nå på den internasjonale kunststoffmessen i Düsseldorf, og blir lansert i Norge 1. desember.

Også for private

Selv om lønnsomheten er størst for store anlegg, som sykehus, hoteller og andre som bruker mye vann, er Rekstad ikke i tvil om at også private huseiere vil tjene på et solvarmeanlegg. Ifølge Rekstad vil prisen på anlegget være mellom 175 og 350 kroner per kvadratmeter. Anlegget blir lønnsomt i forhold til annen energi med en nedskrivningstid på 15 år og sju prosent realrente.

I og med at systemet erstatter deler av tak og fasadeplater, må besparelser ved innkjøp av disse tas med i energiprisen.

En kvadratmeter solfanger leverer opptil 500 kWh pr år i form av oppvarmet vann. Solfangeren er laget av doble plast-

plater som slipper sollys gjennom, og som samtidig hindrer varme å slippe ut. Med tanke på tøffe norske værforhold er systemet frostsikkert.

- Produsenter må på banen

Også Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har vært inne og støttet prosjektet.

– Vi gikk inn i dette fordi vi mener prosjektet er helt spesielt, sier Mads Rydehell i NVE til N&M Bulletin.

Rydehell mener det er viktig å overbevise ferdighusprodusentene om fordelene ved det nye systemet.

– Erfaringer viser at det kan være vanskelig å få private huseiere til å investere i ettermonteringer, selv om de kan tjene penger på det. Vi må derfor få forklart ferdighusprodusentene at vi her har et billig produkt med et godt varmeut-

bytte, slik at nye boliger kan bli utstyrt med dette sier han.

Lett og billig

– Ved å montere en solvarmer betaler du energiregningen din på forhånd, sier Rekstad til N&M Bulletin. Han mener den nye solfangeren er bedre enn sine konkurrenter på en rekke områder – først og fremst på prisen. Solpanelet kjøles med vann som ikke er satt under trykk. Det betyr mindre materialbruk og enklere utforming.

– Mens andre solfangere har veid både 20 og 30 kilo per kvadratmeter, veier denne bare åtte, sier Rekstad.

Solfangeren er utformet som en bygningsplate for tak eller fasade, og er tilpasset internasjonale, bygningstekniske standarder.

Vi håper at Naturvernforbundet får aktiv støtte fra næringslivet til å oppnå Naturvernforbundets formål.

Konfrontasjoner skulle være helt unødvendig for gjennomføring av så prisverdige tiltak.

Fred. Olsen & Co

Miljøalternativ var umulig i byene

Landets ti største byer drev et spill for galleriet da de utredet miljøalternativ for transport. Det er umulig å gjennomføre miljøalternativet i transportplanen i landets største byer, viser en ny rapport.

N&M Bulletin
Audun Garberg

– Kommunene har ansvar for å løse lokale forurensningsproblemer, men staten har ikke gitt dem nok virkemidler. Ansvaret er spredt mellom sentrale og lokale myndigheter, og dermed kan alle parter fraskrive seg det, sier forsker Inger Spangen ved Transportøkonomisk institutt (TØI) til N&M Bulletin.

De ti største byene i landet

ble pålagt å lage transportplaner i 1989. Planene skulle inneholde forskjellige alternativer for trafikkutviklingen i byene. Rapporten fra TØI viser at kommunene rett og slett ikke har virkemidler nok til å gjennomføre en mer miljøvennlig transportpolitikk.

Som et eksempel nevner rapporten at satsning på kollektivtrafikk er fylkeskommunens ansvar, mens restriksjoner på bruk av bil bestemmes delvis av staten og delvis av kommunene.

Reduserte utslipp

De fleste byene var ferdige med sine transportplaner i 1991. Planene inneholdt et trendalternativ, et alternativ med økt satsing på kollektivtransport og et miljøalternativ. Miljøalternativet ville redusert utslippene av karbondioksyd (CO₂) med 11 prosent fra 1992 fram

til år 2005, mot en økning på 22 prosent med dagens utvikling.

TØI viser hvordan ansvarsfordelingen, eller mangel på sådan, skaper problemer for dem som ønsker en mer miljøvennlig transportpolitikk.

Offentlige og private utbyggere har stor innflytelse på kommunenes arealpolitikk. De kan sette kommuner opp mot hverandre ved å true med å flytte til nabokommunen dersom de ikke får det slik de vil.

Ikke lovbestemt

Fylkene gir tilskudd til drift av kollektivtransporten. Men i motsetning til andre av fylkeskommunens oppgaver, finnes det ingen lovbestemte standarder. Dermed blir kollektivtransporten ofte taperen når fylket skal oppfylle sine lovbestemte forpliktelser og nedbetale gammel gjeld.

Staten gir også tilskudd til

kollektivtransporten, men har ingen planer eller strategier bak sin støtte.

Miljøalternativet er avhengig av at bilbruken blir redusert. Men å regulere parkering, er det eneste kraftige vikemidlet kommunene kan ta i bruk.

Enkelt personer har også svært små muligheter til å gjøre noe med den lokale forurensningen. Regjeringen har foreslått nye forskrifter til forurensningsloven som skal begrense den lokale luftforurensningen. Men nivået er satt så lavt at bare 3 000 personer vil få bedret luftkvalitet som en følge av forskriftene.

– De nye grenseverdiene kunne vært et viktig instrument for å gjøre noe med den lokale forurensningen hvis de hadde vært strengere, sier Spangen.

Rapporten anbefaler myndighetene å vurdere et bedre finansieringssystem for den lokale kollektivtransporten.

Miljø- og ressursplan

– for den miljøbevisste bonde

Som norske bønder har vi et ansvar for de naturressursene vi forvalter. Vi skal ikke bare produsere mat av høy kvalitet, men også bevare kulturlandskapet og det biologiske mangfoldet.

I dette arbeidet er Miljø- og ressursplan et hjelpemiddel for bonden. Norges Bondelag arbeider med «verktøyet» som bonden kan bruke i planleggingsfasen. En slik driftsplan inkluderer også miljøtiltak og bedre arealbruk.

 NORGES BONDELAG

Bjørnen helt ufarlig for mennesker

En unikt forskningsprosjekt viser at bjørnen er ufarlig for mennesket. Som oftest stikker den av når den støter på folk. Dermed synes det ikke å være noe grunnlag for nødvergeparagrafen i straffeloven.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Forsker Jon Swenson ved Norsk

institutt for naturforskning (Nina) har undersøkt bjørnens atferd når den treffer på mennesker. Ved hjelp av radiosendere og forskere i felten, har han siden 1984 registrert 168 møter mellom menneske og bjørn. Rapporten offentliggjøres først utpå nyåret.

Stikker av

Konklusjonen i rapporten er at de aller fleste bjørnene stikker av når de treffer folk. Ikke i ett tilfelle opptrådte bjørnen aggressivt.

Bjørnen holder seg imidlertid i ro når den har med seg

unger eller spiser. Men heller ikke da går den til angrep.

Misforståelser

Swenson sier til N&M Bulletin at mange mistolker bjørnens atferd. Bjørnen reiser seg på to for å få oversikten, og ikke for å forberede seg til et angrep. Det hender også at dyret foretar skinnangrep ved at den begynner å brøle. Men heller ikke da er den farlig for mennesket, mener Swenson.

På nyåret skal Nina gi ut en brosjyre på bakgrunn av forskningsresultatet. Her skal folk få praktiske tips til hvordan de

skal oppføre seg når de treffer på bjørn.

Ett viktig råd er å signalisere overfor bjørnen at det er et menneske som er i nærheten, enten ved å snakke eller bevege på seg. Da blir bjørnen rolig. Grunnen er at den har et dårlig syn, og blir forvirret når den hører uvante lyder.

Bakgrunnen for forskningsprosjektet har vært å undersøke om det er nødvendig med noen nødvergeparagraf, slik vi har nå. Reslutatet tyder altså på at det ikke er grunnlag for å ha en slik paragraf.

VOC-utslipp gir alvorlig helsefare i Drammen

Det er så store mengder flyktige organiske forbindelser (VOC) i Drammen at det kan ha alvorlige helseskader, viser nye målinger. Helsesjefen er bekymret.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

VOC er en gruppe stoffer som kan ha alvorlige helseskader. For første gang er konsentrasjoner av tre VOC-stoffer, benzen, toluen og formaldehyd, målt i Drammen. Ifølge rapporten «Luftovervåking i Drammen kommune», er mengden benzen og toluen i lufta godt over helsegrensene.

– Målingene var overraskende. Vi var ikke klar over at konsentrasjonen var så høy også i norske byer, sier Sonja Bjørkly, helsesjef i Drammen, til N&M Bulletin.

Bjørkly mener sentrale myndigheter, spesielt Sosial- og Helsedepartementet, ikke har gjort nok for å begrense proble-

met.

– Fagfolkene i Miljøverndepartementet ser problemet, men det er ikke deres oppgave å ivareta hensyn til helse. Det ansvaret ligger hos Sosial- og Helsedepartementet, påpeker Bjørkly.

Helsesjefen ønsker at byen blir brukt som forsøksby på gjennomføring av nye tiltak for å redusere forurensningen. Kommunen går også inn for piggdekkforbud.

– Her i Drammen har vi tatt initiativ til at alle kommunale biler skal gå på miljødiesel. Det er bare ett tiltak, men det monner og er i tillegg synlig for innbyggerne, forklarer Bjørkly.

«Med tanke på helseeffekter for spesielt ømfindtlige og utsatte grupper, er det grunn til å

bekymre seg for de høye måleverdiene av nitrogendioksyd og de flyktige organiske forbindelsene», heter det i rapportens sammendrag.

Ifølge Seksjon for miljørettet helsevern i Drammen gir benzen risiko for kreft. Toluene irriterer øyne, og påvirker sentralnervesystemet. Formaldehyd er kreftframkallende og påvirker også sentralnervesystemet.

Norge har forpliktet seg til å redusere utslippene av VOC med hele 30 prosent fra 1989 til 1999. Halvveis i tiårsperioden har utslippene økt med 10 prosent, ifølge Statistisk sentralbyrå.

Miljøverndepartementet har bedt Statens forurensningstilsyn utrede mulige tiltak for å redusere utslippene av VOC.

SFTs arbeid skal avsluttes over nyttår. Mulige tiltak og virkemidler skal vurderes i en gruppe hvor det er representanter fra flere departementer.

Ekspedisjonssjef Jan Thompson i MD sier til N&M Bulletin at VOC-forpliktelsen på 30 prosent reduksjon skal oppfylles, selv om tiden er kort fram til 1999, da den internasjonale avtalen skal være gjennomført.

Thompson mener bakkenært ozon, som dannes av bl.a. VOC, ikke har representert noe helseproblem i Norge.

– Imidlertid er det land lenger sør i Europa, som Tyskland, Frankrike og England, som har merket dette hardere på kroppen.

Andres båtskader miljøet

Den økende bruken av fritidsbåter skaper miljøproblemer i skjærgården. Det er båteiere enige om. De er også enige om at det er andres båter som skaper problemene, viser en ny undersøkelse fra Norsk institutt for naturforskning.

Nyredaktør i Natur&Miljø

Jon Knut Berg slutter nå som ansvarlig redaktør i Natur & Miljø og Natur & Miljø Bulletin. Han blir nyhetsreporter i NRK Dagsnytt. Nyredaktør blir Aril Svalbjørg. Han tiltrer stillingen 1. januar neste år.

Haarstad: Vi kan ikke verne alt

Opprettelsen av en energi- og miljøkomité på Stortinget har ikke vært noen fordel for miljøet, mener komitéleder Ragnhild Queseth Haarstad (SP). Hun vil også gå nye veier i vernearbeidet.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Takk for støtten!

RÅDGIVER I AKVAKULTUR, MARIN OG FERSKVANNSSBIOLOGI
Akvaplan-niva

VESTVÅGØY KOMMUNE

KiM
KONTROLLINSTITUTTET FOR MEIERIPRODUKTER

EURO RSCG
REKLAMEBYRÅ
Olav V's gt. 1, 0161 Oslo
Telefon 02 830150

Ordet er ditt A/S

Ved forrige stortingsvalg ble kommunal- og miljøkomiteen nedlagt. Miljøansvaret ble overlatt til en ny energi- og miljøkomité.

– Har nyordningen vært en fordel for miljøet?

– I den gamle kommunal- og miljøkomiteen sto miljø høyere på dagsorden. Det var mulig å få flertall for å vektlegge miljøhensyn mer.

– Sånn sett kommer miljøet dårligere ut?

– Ja, det gjør det. Men jeg tror det også har sammenheng med den politiske endringen som har skjedd i regjeringen.

Queseth Haarstad regner med at komiteen avgir to meldinger i høst: svalbard- og klimamelding. Etter jul begynner arbeidet med gassmeldingen og barskogmeldingen.

- 15 prosent reduksjon

– Hvor mye bør Norge redusere sine utslipp av karbondioksyd (CO₂) de neste 15 årene?

– SP har ikke gått så grundig inn på hva som bør skje når vi har nådd stabiliseringsmålet. Først er det viktig å stabilisere. Deretter håper vi å redusere utslippene ganske raskt.

– Men Senterpartiet vil ikke si noe tall, for eksempel 15 prosent innen 2005?

– Det er litt vanskelig å love noe på vegne av partiet.

– Men ditt eget syn?

– Selv mener jeg at den størrelsesorden du antyder i hvert fall er et minimum av det vi må ta sikte på.

– Bør kulldriften på Svalbard legges ned?

– Jeg skulle ønske jeg hadde et enkelt svar! Problemet er at gruvevirksomheten er basis for norsk tilstedeværelse. Det er ikke så mange andre muligheter å tenke seg for å ha sivilbefolkning der oppe. Jeg tror det vil være uheldig å satse på at turismen skal erstatte arbeidsplassene i gruvene. Det ville

belaste området for mye.

– Er ikke denne saken et bevis på hvor vanskelig det er å ta det første skrittet mot reduserte CO₂-utslipp?

– Jo, det er vanskelig. Jeg leste i N&M Bulletin at forskerne har utviklet en metode for å deponere CO₂ på dypt vann. Hvis det kan fungere i praksis, kan vi som oljenasjon lettere få gjort noe med CO₂-utslippene.

– Har det vært for lavt press fra opposisjonen i Stortinget i miljø saker? Det har ikke vært mange stemmer å hente på å være foregangsparti innen miljøvernet?

– Nei, det har ikke vært noen politisk gevinst å hente på det. Men jeg mener vi gang på gang har lagt fram forslag som ville gitt en bedre miljøpolitikk.

- Må tenke nytt

– Over til det klassiske. Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norsk institutt for naturforskning sier regjeringens utvidelse av barskogplanen er for liten?

– Vi kan ikke verne oss til alt. Vi må nok tenke litt nytt, og jeg har med glede registrert at Skogeierforbundet i samarbeid med Naturvernforbundet begynner å se på skjøtsel og drift. Det er ikke mulig å verne alt som vi ønsker å ta vare på.

– Så frivillige avtaler med skogbruket er veien å gå?

– Ja, eller en gradvis omlegging av skogsdrift og -skjøtsel, som gjør at du tar hensyn til det biologiske mangfoldet. Det er utviklet metoder for dette i Sverige.

Haarstad gir et stikk til naturvernere som går hardt ut mot dagens skogsdrift. Hun påpeker at det er mer gammel skog i dag enn tidligere.

Miljøpolitikk

I denne serien intervjuer vi sentrale personer om norsk miljøpolitikk.

– Av og til kan en få inntrykk av at nå er alt snaut, eller at all skog bare er 20 år gammel. Det er ikke sant. Litt flere nyanser ville vært en fordel.

Haarstad har i høst gått mot et svensk forslag om å øke den svensk-norske bjørnestammen til 2000 dyr. SP stiller også spørsmålsteget ved de nye kjerneområdene for rovdyra.

– Konsekvensen er økt frustrasjon og irritasjon hos dem som bor i områdene, noe vi kunne unngått.

– Men det blir jo ikke tatt så mange flere sau av bjørn i dag enn for to år siden. Derfor er det vel ikke grunn til økte konflikter?

– Nei, men en årsak er at mange har sluttet med sau. Nå er vi i ferd med å rive grunnen bort fra hele næringen.

– Men langt flere dyr går tapt enn det rovdyra har skylden for. Blir de hauset opp til en større fiende enn de egentlig er? Det er jo bare fem prosent av tapte dyr som bøndene krever rovviltstatning for?

– Det varierer jo fra område til område. Vi har eksempler på at småbrukere har mistet opptil 80 prosent med påvist rovviltsskade. I Hedmark har jo gaupeskadene blitt ganske store.

– Burde gaupestammen vært mindre?

– Nei, det kan jeg ikke si noe om. Men at det over natten ble forbudt å skyte gaupe, var resultat av en stemningsbølge mer enn at det var påvist at gaupa var en truet art. Jeg tror ikke det er noen i Norge som mener at gaupa er truet. Det har den vel aldri vært heller. Gaupe har vi mye av i Norge.

– Vi må ikke glemme at rovdyra er toppen på en næringskjede. Hvis vi ikke får en balanse, kan også andre arter bli ganske truet, mener Haarstad.

Opseth bryter jernbaneløfte

Det blir ikke noe av ekstrasatsingen på jernbanen som samferdselsministeren proklamerte for to år siden, selv om forutsetningene er oppfylt.

Statsbudsjettet-96
Jon K. Berg

«Regjeringen har som mål å øke investeringer og forsterket vedlikehold i jernbanen med ytterligere inntil 5,0 milliarder kroner i perioden (1994-97), avhengig av innsparinger i overføringer på statsbudsjettet,» het det i Norsk Jernbaneplan som regjeringen framla i 1993.

N&M Bulletin konfronterte Opseth med denne uttalelsen under et presseseminar høsten 1993. Da sa han at «jeg ser ikke lyst på å klare målet om kutt i overføringene. Det har vist seg vanskelig å få Stortinget med på det.»

Men det skulle vise seg at samferdselsministeren var for pessimistisk. Allerede i forslaget til statsbudsjett for 1995,

het det at «... en samlet for 1994 og 1995 har oppnådd den planlagte reduksjonen i overføringsordningene på om lag 5 mrd. kroner.»

Men på tross av dette, har det altså ikke blitt en eneste krone av den bebudede ekstrasatsingen.

«Avgjørende»

Administrerende direktør Osmund Ueland i NSB vil overfor N&M Bulletin ikke kritisere regjeringen på dette punktet. Han sier han velger å se framover, og legger vekt på at framtidige utspill både fra NSB og Samferdselsdepartementet må være realistiske og pålitelige.

– Forventningene må ikke skrus opp for høyt, sier han.

Men på ett punkt er han imidlertid klinkende klar i sin vurdering av det foreslåtte budsjettet for 1996. Med de midlene som er tiltenkt NSB, er det ikke mulig å bedre punktligheten så raskt som kundene ønsker det, mener han. NSB ønsket 600 millioner kroner ekstra til forbedring av kryssningsspor, elektriske anlegg og planoverganger til dette formålet.

Men det er penger som bedriften altså ikke fikk.

- Mer til Østfold

Ueland kunne også ha tenkt seg flere penger til investeringer, spesielt til østlandsområdet.

– Tempoet i utbyggingen burde vært høyere. Vi skulle hatt dobbeltspor på flere strekninger inn til Oslo langt tidligere enn det som nå er mulig, sier Ueland.

I motsetning til sin forgjenger, Kristian Rambjør, ser for øvrig Ueland ikke noen mulighet til at toget kan konkurrere med flyet. Det er bilen som er hovedkonkurrenten til NSB framover, fastslår han, og understreker at toget skal bli et bedre alternativ i framtiden.

Politisk rådgiver i Samferdselsdepartementet, Inger-Grethe Solstad innrømmer overfor N&M Bulletin at det ikke blir noe av ekstrasatsingen til NSB.

– Grunnen er at stortingsflertallet har prioritert å bruke de innsparte midlene til overføringer på andre sektorer enn samferdsel, sier hun.

DN må omstille seg

Direktoratet for naturforvaltning (DN) må neste år omstille seg som følge av et stramt budsjett. Nye oppgaver følges ikke opp av større bevilgninger.

Statsbudsjettet-96
Jon K. Berg

Direktør Stein Lier-Hansen er lettere frustrert over forslaget til statsbudsjett for 1996. Han sier at budsjettet ikke åpner for ny innsats, samtidig som direktoratet faktisk pålegges nye oppgaver. Resultatet er at penger må omdisponeres, akkurat slik tilfellet er for SFT (se egen sak).

DNs budsjett reduseres med 3,6 prosent neste år, men mesteparten av dette skyldes at Naturvernåret er avsluttet.

Stillstand

For øvrig er det så godt som stillstand i bevilgningene. Men dette er alvorlig nok, ifølge DN. Forslaget til budsjett innebærer reelt sett en nedskjæring, siden oppgavene blir flere. For eksempel skal direktoratet nå i større grad påvirke ulike samfunnssektorer til å ta mer hensyn til naturen. Det gjelder blant annet sektorene samferdsel, turisme og fiskeri.

– Vi skal bli en premissleverandør, og for å få det til, må vi omprioritere midlene, sier Lier-Hansen.

er-Hansen til N&M Bulletin. – Og hvordan skal det skje?

– Vi må delegere mer av naturvernet til kommunene. Samtidig vil arbeidet med de fylkesvise verneplanene lide. Men først og fremst må vi gjøre dagens arbeid billigere, sier Lier-Hansen.

Handlingsplan

Også et annet område krever mer ressurser fra DN's side. I løpet av neste år kommer regjeringens handlingsplan for sikring av det biologiske mangfoldet. DN får i oppgave å følge opp denne planen. Hvor mye arbeid det blir, vil avhenge av regjeringens ambisjoner.

Trangere

Stadig flere oppgaver, men ikke flere stillinger. Det er status for forslaget til budsjett for Statens forurensningstilsyn (SFT) neste år.

Statsbudsjettet-96
Jon K. Berg

I forslaget til budsjett for SFT neste år er det stort sett status quo. Budsjettet økes med 0,2 prosent.

Men fungerende direktør Marie Nordby mener likevel det er en betydelig utfordring for SFT å mestre det at oppgavene blir flere, samtidig som antall stillinger er det samme som før.

Nordby sier til N&M Bulletin at SFT nå må rydde plass til de nye oppgavene, og at andre områder må nedprioriteres. Hvilke oppgaver det her er snakk om, er foreløpig ikke klart.

Mer til oljevern

SFTs budsjett er imidlertid ikke helt grått. Bevilgningen til nyanskaffelser til oljevernberedskapen økes med over seks millioner kroner. Grunnen er at det eksisterende utstyret er i ferd med å bli for gammelt.

På den andre siden er det i budsjettet en reduksjon på 4,5 millioner kroner til opprydning av gamle syner. Bakgrunnen er at utgiftene i år har vært spesielt store, som følge av tømningen av olje fra Blücher.

Reduserte avgifter

Miljøavgiftene reduseres neste år med et par prosent. Avgiftsnivået følger ikke prisstigningen. Det er først og fremst to årsaker til at regjeringen ikke beveger avgiftene denne gang. Det første er frykten for handelslekkasje til Sverige. Det andre er at regjeringen avventer resultatet av arbeidet til den grønne skattekommisjonen.

Takk for
støtten!

PLM MOSS
GLASS DIVISION

NORUT Gruppen as

FRIONOR

P.b. 195, 1324 Lysaker

MELAND
KOMMUNE

BRANNVESENET

Kamerateknikk AS
Karl Johansgt 6,
Oslo

AASS BRYGGERI
Norges Eldste

S. SLOVÅG
Industriservice as

ET MILJØSelskap med konsesjon fra SFT
PÅ MOTTAK OG RENSING AV SPESIALAVFALL

Miljø - Ressurser - Havbruk
HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
Boks 1870 Nordnes, 5014 Bergen
Tlf.: 55 23 85 00 Faks: 55 23 85 31
Du finner oss på Internett <http://www.tmr.no>

Flertall mot Drøbak-bro

Arbeiderpartiet i Frogn kommune kommer til å gå mot tverrforbindelsen under Oslofjorden. Dermed er det flertall i Drøbak mot tunnelen. Samtidig viser nye prognoser at trafikken under fjorden blir langt lavere enn antatt.

N&M Bulletin
Audun Garberg

– Jeg regner med at vi foreslår at tverrforbindelsen ikke bygges, sier ordfører Bjørn Loge (Ap) i Frogn til N&M Bulletin. Arbeiderpartiets nye holdning til prosjektet endrer situasjonen i kommunen totalt. SV, Venstre, KrF og Senterpartiet har tidligere gått mot planene. Tunnelmotstanderne er dermed i flertall i Frogn kommunestyre.

Fare for ulykker

Tverrforbindelsen skal fremmes for stortinget våren 1996. Loge vil ikke spekulere i hva som blir følgene av at det nå er flertall i kommunestyret mot

tunnelen.

Årsaken til at Arbeiderpartiet nå går mot tunnelen er at byggeplanene er endret. Veivesenet ønsker nå å bygge én tunnel, istedenfor to. Dermed øker faren for ulykker. Kritikerne hevder at den åtte kilometer lange og svært bratte tunnelen kan bli en dødsfelle dersom det skjer en ulykke.

– Ett tunneløp er for dårlig. Vi kommer til å få problemer med sikkerheten og trafikkavviklingen. Mange kommer til å la være å bruke tverrforbindelsen. Dermed kan vi ende opp med en dyr tunnel som ikke blir brukt. Samtidig blir naturen vår ødelagt, sier Loge.

Nye trafikk tall

Veivesenet har justert sine prognoser for trafikken kraftig ned og regner nå bare med 4 200 passeringer i døgnet. Drøbakfergen frakter i dag 600 biler i døgnet.

Terje Johansen, nestleder i Venstre og en av pådriverne for å stanse prosjektet, har liten tro på veimyndighetenes tall.

– Da AS Fjordbroene laget sitt første anslag for bompengeprojektet, beregnet de 7500 biler i døgnet. Jeg har AS Fjordbroene sterkt mistenkt for å

regne bakfra for å få prosjektet lønnsomt; at de først har regnet ut hvor mange passeringer som er nødvendig for at prosjektet skal gå rundt, sier Johansen.

Prognosene ble senere nedjustert av Samferdselsdepartementet til drøyt 6 000. Rett før kommunevalget i høst kom departementet med nye beregninger der de baserer seg på 4 200 passeringer i døgnet. Venstre mener at også disse tallene er alt for høye og mener at antall passeringer vil ligge på ca 2 000. Da vil prosjektet bli en økonomisk katastrofe.

– Hvis samferdselsminister Opseth fortsatt ønsker å kjøre fram dette prosjektet, må han dokumentere sine prognoser med konkrete undersøkelser. Den eneste undersøkelsen jeg kjenner til, er den som ligger til grunn for vårt anslag på 2 000 passeringer, sier Johansen.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det satt av 56 millioner kroner til å fullføre prosjektering og begynne byggingen av Oslofjordforbindelsen. Drøyt 31 millioner av disse kronene skal komme i form av bompenger. Totalt vil prosjektet koste godt over én milliard kroner.

Miljø på nettet

I denne spalten presenterer vi steder på Internett som handler om natur og miljø.

New Scientist

Det meget lesverdige tidsskriftet New Scientist har nå lansert sine egne Internett-sider. Du finner dem på <http://www.newscientist.com/>. Bruken er gratis, men du må registrere deg før du slipper inn.

Statsbudsjettet

Årets budsjett er delvis lagt ut på Internett, inkludert Grønn Bok. Dessverre er ikke alt like leservennlig, særlig tabellene mangler en del.

Men det er likefullt et stort framskritt, og applaus til dem som har laget sidene – som du finner på <http://odin.dep.no/bud96/index.html>.

Rederiforbundet

Norsk Rederiforbund presenterer seg også på Internett. Førstesiden/hjemmesiden finner du på <http://www.cybercomm.no/NR/>.

N&M Bulletin

Vi legger også ut enkelte artikler på Internett. Du finner oss på <http://www.telepost.no/Natur/Welcome.html>. God fornøyelse!

Stoltenberg avfeier klimakritikk

Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg avviser kategorisk kritikken mot norsk klimapolitikk. Han mener felles gjennomføring vil gi større utslippsreduksjoner.

N&M Bulletin
Audun Garberg

– David Rehling i Danmarks Naturfredningsforening sier prinsippet om «felles gjennomføring» minner om miljøimperialisme. Kan ikke i-landene kjøpe seg fri fra klimatilstand ved å gjennomføre reduksjoner i utland?

– Felles gjennomføringstilstand vil komme i tillegg til tiltak på nasjonalt nivå. Poenget er å få til større utslippsreduksjoner enn man ellers ville oppnådd. Å gå mot felles gjennomføring er en miljøfiendtlig linje som gir økte utslipp, sier Jens

Stoltenberg.

– Blir det ikke nødvendig med et stort byråkrati for å administrere et slikt system?

– For at byråkratiet skal bli minst mulig, må det etableres klare regler og prosedyrer for gjennomføring og rapportering av alle typer klimatilstand, også i forhold til spesielle problemer felles gjennomføring vil skape. Et visst byråkrati rundt en slik global mekanisme er nødvendig, men kostnadene knyttet til dette vil likevel være små i forhold til miljøgevinsten.

- Nødvendig med byråkrati

– Hvordan skal man unngå dobbelt bokholderi, det vil si at utslippsreduksjoner blir bokført to ganger, selv om de i virkeligheten bare skjer en gang?

– Slike problemer er en av årsakene til at det er nødvendig å etablere et visst byråkrati med

klare regler og prosedyrer for klimatilstand og rapportering.

– «Norge klarer det ikke, hvorfor skal vi gjøre det?» blir det hevdet. Gir ikke den norske regjeringen gode argumenter til andre land som ikke vil oppfylle sin klimamålsetting?

– Norge har innført sterke klimapolitiske virkemidler. CO₂-avgiften er høyere i Norge enn i Danmark. I klimameltingen varsles sterkere innsats på ENØK, felles gjennomføring og frivillige avtaler.

Eksport av gass bidrar til 50 prosent av den forventede økningen i CO₂-utslipp i Norge. Vi har sammen med Danmarks miljø- og energiminister Sven Auken inngått en erklæring der det blir uttalt at eventuell import av norsk gass er en del av den danske strategien for å redusere utslippene av CO₂.

Svarene ble avgitt skriftlig, og det var dermed ikke mulig å stille oppfølgingsspørsmål.

Erling Ramsøy
6560 Langøyneset
Tlf: 71 51 52 11 Fax: 71 51 54 21
• Sild og fiskeforretning
• Laks og ørretoppdrett
• Røykeri

**Egersund
havn**

OMC

OMC NORGE AS
Postboks 3553
3007 Drammen
Telefon: 32 89 82 00
Telefax: 32 81 04 63

**EGERSUND
SILDOLJEFABRIKK**

K/S Egersund Sildoljefabrikk A/S & CO

Tlf. 51 49 11 22, Telefaks 51 49 20 85, Telex 30368

Emballasje på naturens side.

Keyes Norway a.s

3500 Hønefoss.

Tlf.: 32 12 34 22. Fax: 32 12 24 56.

MILJØDAGEN 95

Miljø er i fokus! NTH vil markere dette bl.a ved å innføre Miljødagen som et fast arrangement hvor de vil ta opp sentrale miljøspørsmål og hvordan disse håndteres og løses av myndigheter, industri og forskningsmiljøer. Årets konferanse retter seg mot avfallshåndtering med vekt på organisk avfall og plass.

Sentrale tema er resirkulering, gjenbruk og restproduktproblematikk.

At miljøvernministeren selv har satt av tid til å åpne konferansen tar vi som et tegn på at myndighetene ser på en slik "miljødag" ved landets største teknologimiljø som viktig.

VELMØTT I TRONDHEIM TIL "MILJØDAGEN" 1. NOVEMBER!

For nærmere informasjon, ring 73 59 56 69

Dansk refs av norsk klimapolitikk

«Felles gjennomføring» av klimatiltak minner om miljøimperialisme. Direktør David Rehling i Danmarks Naturfredningsforening slakter den norske regjeringens manglende vilje til å redusere utslippene av drivhusgasser.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Rehling kom med kraftig kritikk av norsk miljøpolitikk på konferansen «Norge i det globale drivhuset» som firmaet Econ arrangerte i Oslo nylig.

Regjeringen, med Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg i spissen, ønsker at utslippene av drivhusgassen karbondioksyd (CO₂) skal reduseres ved såkalt «felles gjennom-

føring», også kalt kvotebyttning. Det vil åpne for at Norge kan kjøpe seg større CO₂-kvote ved å redusere utslippene i andre land.

– Jo vanskeligere det er å redusere utslippene av drivhusgasset, jo oftere understreker politikerne at problemet er globalt. Vi må se felles gjennomføring i dette lyset. Naturlig nok vekker forslaget motstand i mottagerlandene, sier Rehling. Rehling mener prinsippet om felles gjennomføring skaper en rekke problemer. Det vil skape et enormt byråkrati og det er stor fare for dobbelt bokholderi, det vil si at to land godskrives samme

utslippsreduksjon. Et åpent spørsmål er hvor lenge mottagerlandene er bundet av en avtale om å redusere utslippene av CO₂.

Skuffet over Norge

I Danmark følger miljøvernere og industri den norske klimadebatten nøye. Rehlingers skuffet over at Norge har gitt opp målet om å stabilisere utslippene av CO₂.

– Norge er det første landet i verden som har gitt opp sin klimamålsetting. I Danmark triumferer motstanderne av reduserte CO₂-utslipp. «De klarer det ikke, hvorfor skal da vi gjøre det?» spør de.

Rehling blåser av regjeringens bruk av olje og gassutvinning som unnskyldning for å øke CO₂-utslippene.

– Alle land har sine spesielle forhold. Danmark vil gjerne ha kreditt for de energisparetiltakene landet gjennomførte på 70-tallet. USA er svært interessert i å bruke spredt bosetting

som argument mot klimatil-tak. Dersom den norske logikken blir akseptert internasjonalt, trenger ikke USA å gjøre noe med sine utslipp fra trafikken. USA står for 25 prosent av verdens CO₂-utslipp og 40 prosent av dette stammer fra transport.

– For lettvin

Leder i Stortingets energi og miljøkomite, Ragnhild Q. Haarstad, er også sterkt kritisk til «felles gjennomføring».

– Dette er en litt for lettvin måte å komme seg ut av problemet på. Felles gjennomføring kan lett bli en sovepute og føre til at vi ikke gjennomfører de tiltakene vi uten store ofre kan gjøre i Norge, sier Haarstad til N&M Bulletin.

– Er det ikke billigere å gjennomføre klimatiltak i u-land?

– Det ene utelukker ikke det andre. Skal vi ta FN's klimapanel på alvor, er det nødvendig med tiltak både i i-land og u-land, sier hun.

Miljøkalender

15. – 20. oktober: Europeisk seminar om bærekraftig turisme i vernede områder, Castleton, England. Mer info: 09544 – 1433 620 373.

15. – 20. oktober: Verdenskongress i Wien om avfallsbehandling. Mer info: +43 – 1 310 2007.

17. – 20. oktober: Internasjonal kongressmesse for miljøteknologi i Wien. Mer info: +43 – 1 – 310 2007.

23. – 25. oktober: Europeisk miljøkonferanse i Sofia, arrangert av EU. Mer info: +359 2 873 867.

26. oktober: Seminar om norsk klimapolitikk, arrangert av Naturvernforbundet og Mellomkirkelig råd, Oslo. Mer info: 2293 2750.

6. – 17. november: Parts-konferanse om konvensjonen for biologisk mangfold, i Indonesia.

6. november: Konferanse om rikspolitiske retningslinjer for Oslofjorden, Horten. Mer info: Lisbeth Løvstad, Miljøverndepartementet, tlf. 2234 5928.

7. – 8. november: Fagseminar i Grimstad om biologisk fosfor/nitrogenfjerning og slambehandling. Arrangert av Grimstad kommune og Høgskolen i Agder. Mer info: 3709 2230.

8. – 9. november: Seminar om hydrogeologi og miljøgeokjemi, Trondheim, arrangert av Norges geologiske undersøkelser.

Øyungen stan-ser verneplan

Landbruksminister Gunhild Øyungen har satt foten ned for en omfattende verneplan i Rogaland. Hun frykter at vern av våtmarksområder vil øke fuglebestanden, noe som igjen kan skade beitene.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Myndighetene har arbeidet med en verneplan for våtmarksområder i Rogaland i nærmere ti år. Nå så planen endelig ut til å komme i havn, med 27 verneområder. Men arbeidet er igjen stanset opp, på grunn av uenighet mellom Landbruksdepartementet og Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Fylkesmannen i Rogaland, Tora Haug, er mektig irritert over sendrektheten i denne saken, og har skrevet brev til både Landbruks- og Miljøverndepartementet.

– Eit samla fylkesmannsembete meiner vi vil vera tent med å få avslutta denne saka snarast råd, heter det i brevet.

Frykter gjessene

Problemet er at en rekke bønder i Rogaland frykter at vernet av våtmarksområdene vil føre til økt fuglebestand, noe som igjen vil skade beitene. Det er spesielt svaner og gjess som skal være uokråkene.

Men fylkesmannen i Rogaland mener at frykten er ubegrunnet. Hun viser til at både knoppsvanen og flere gåsearter allerede er fredet. Et unntak er grågåsen, som i dag er jaktbar. Men mye av jakten foregår

utenfor de foreslåtte verneområdene.

Landbruksdepartementet har foreslått å unnta åtte av de i alt 27 verneområdene i forslaget. De åtte områdene er også de mest verneverdige.

Erstatning

For å motbevise bøndernes frykt for gjessene, foreslår fylkesmannen at det innføres erstatning for beiteskader av fugl. Det vil ifølge fylkesmannen føre til at det blir en realistisk diskusjon og vurdering av beiteskadene.

Men uansett kan områdene få problemer. Kontorsjef Olav Nord-Varhaug i DN sier til N&M Bulletin at det foreslåtte budsjettet for neste år ikke gir rom for å arbeide videre med de fylkesvise verneplanene.

Takk for støtten!

Vi mener hensynet til miljøet må telle mer enn hensynet til kortsiktig økonomisk gevinst

Bryggeri og Mineralvannfabrikk

Studentkafene og Naturverngruppa på Universitetet i Oslo samarbeider om miljøtiltak på kantinene.

Miljøgatebyggeren

Vi planlegger, prosjekterer og bygger miljøanlegg i tilknytning til gater, veier og plasser.

Utbyggingsavdelingen, Herslebs gate 19, 0561 Oslo, tlf. 22 66 20 92

A/S MOWI, stiftet i 1969, er et av Norges ledende selskaper innen oppdrett av laks. Selskapet er vertikalt integrert med egen stamfisk, rogn, smolt, matfisk, slakte-/pakkeanlegg og salgssavdeling. Produksjonsanleggene ligger i Hardangerfjorden og på Sotra/Askøy i Hordaland og i Meløy i Nordland. A/S MOWI er et heleiet datterselskap av Hydro Seafood as.

25 ÅR MED MILJØMESSIG BÆREKRAFTIG FISKEOPPDRETT

- MOWI arbeider for å ivareta forpliktelser i ICC's charter for bærekraftig utvikling og produksjonsprinsipper som er miljømessig akseptert lokalt.
- MOWI arbeider systematisk for å avskaffe bruk av miljøskadelige stoffer. MOWI viser åpenhet i miljøspørsmål.
- I 1994 har MOWI ikke brukt antibiotika eller kjemiske antiparasittmidler i produksjon av 8000 tonn laks.

Ottomans A/S

Jeg har alltid fått
høre at jeg skulle
drikke melken min,
for at jeg skulle bli
stor og sterk.

Men det var aldri noen som fortalte meg hvor jeg skulle
gjøre av alle melkekartongene.

Nå kan du drikke så mye melk du bare orker. Vi skal samle inn de tomme kartongene for deg. Av dem skal vi lage nyttige saker som konvolutter, kontormateriell og eggekartonger. Vi tar imot juice-, saft- og dessertkartonger også, om du har noen. Retursystemet blir bygget ut over hele landet. Se etter brosjyre i posten når vi kommer til deg. Vil du vite mer, kan du ringe gratis på grønt nr 800 31 500.

RETUR
KARTONG